

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 Quam ob caujam, & quo pretio Iudas Christum vendiderit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

dolor fuerit maior, saltem quoad gravitatem essentialem, quamquam ex dispositione patientis fuerit minor aptitudo ad dolendum. Quin potius hæc ratio procedere potest, etiam si supponantur dolores esse eiusdem rationis, & differre solum in intensione. Nam potest esse tantus in læsione, causaue doloris, ut excessum ex dispositione sentientis exuperet. videntur autem læsiones, seu vulnera aliquorum Martyrum plurimum excessisse læsionem factam in corpore Christi. ergo.

Respons.

Hæc obiectio apud me conuincit, non posse in hac re esse certitudinem, sed rem esse dubiam, & ancipitem, & potuisse quidem vno, vel altero modo accidere. Neque ad perfectionem nostræ redemptionis, & passionis Christi multum refert exacta hæc in intensione, & doloris acerbitate comparatio: satis enim est, quod assumpsit grauissimos dolores, quantum expediebat, decebatque maxime: nihilominus tamen recedendum non est à sententia D. Th. quam etiam Theologi in 3. dist. 15. magis probant, & communi sensu piorum fidelium videtur recepta, & ad illam accommodari solent verba illa Thren. 1. *Attendite si est dolor, sicut dolor meus.* Magis enim exaggerat charitatem Christi erga nos: atque illius prouidentia potuerunt facile omnes causas ita disponi, præparari, aut permitti, ut maximū ipsi dolorem incuterent. Deinde ex parte subiecti constat fuisse in Christo sufficientem causam maioris doloris: ex parte vero læsionis valde granem, & efficacem: ita, ut de nulla alia cōstet esse maiore intensiue in determinata parte subiecti, ergo omnibus consideratis sciendum est, dolorem Christi fuisse maximum inter omnes dolores, quos mortales homines in hac vita passi sunt, vel aliquando patientur.

Ex quibus colligo primum, non solum in determinata corporis parte v. g. manibus, pedibus, & capite sensisse Christum dolorem maximum, sed etiā in toto corpore: ita quod considerando dolorem illum, quem Christus in cruce patiebatur, tanquam vnā passionem per totum corpus diffusam, nullus hominum vnquam habuerit totum corpus suū simul tanto dolore affectum. Quia licet ille dolor Christi nō fuerit æqualis in omnibus partibus eius, & in aliqua habere potuerit remissiorem dolorem, quam aliquis Martyr in alia: tamē considerando totā integram corporis affectionē, in nullo fuit vnquam similis dispositio, & acerbitas doloris, ut ratio facta proportionaliter applicata sufficere ostendit.

Dolor Christi
stiperna, &
dolor dam-
natorum
minor.

Secundo colligitur quid dicendum sit, si hic dolor comparetur cum dolore gehennæ, qui dicitur pena sensus. Ille enim sine vlla dubitatione est longe alterius rationis, & prout fit in solis spiritibus habet etiam perceptionem, seu sensum alterius ordinis, & ideo non est dubium quin ratione sua sit acerbior. Quod autem sit etiam intensior in gradibus, non ita constat: est tamen verisimilius propter rationem supra factam de tristitia, quæ hic facile applicari potest. Nam & causa doloris, quæ est ignis, ut instrumentum diuinæ iustitiæ, & dispositio patientis, cum sit pure spiritualis, ac propterea magis efficax, etiam ad maiorem intensiōem conferre potest: An vero idem dicendum sit de animabus purgatorij, res magis dubia est, quia illæ mitius puniuntur. Vnde aliqui credunt non solum in Christo: sed etiam in alijs hominibus reperiri posse interdum maiorem dolorem, quam in animabus purgatorij. Sed quoad genus pænæ & doloris mihi non esse dubium, quin dolor purgatorij sit maior, quia est eiusdem ordinis cum pænā sensus inferni. Quod vero attinet ad intensiōem, probabile est, posse aliquam pænā purgatorij esse minus intensam, quia potest esse propter causam leuiorem. De qua re latius in materia de purgatorio. Denique quid dicendum est, si comparatio fiat cum dolore sensibili, quem patiuntur corpora damnatorum post resurrectionem? Res etiam est incerta, quia ille

A dolor damnatorum videtur esse futurus sensibilis, eiusdem rationis cum dolore qui percipitur ex combustionem ignis. Nihilominus probabilius est etiam illum dolorem futurum esse maiorem, & ignem non solum naturali virtute: sed etiam ut instrumentum Dei ad illum esse cooperaturum: sed de hoc alias.

DISPUTATIO XXIV.

In tres Sectiones distributa.

De iis quæ Christus Dominus vsque ad comprehensionem passus est.

Explicata generatim acerbitate passionis Christi, ut ea quæ nonnullam difficultatem habent in ijs, quæ de rebus in ea gestis narrantur, & theologiam expositionem requirunt, in particulari pertractemus, totam illam historiam in tres præcipuas partes diuidemus: primam vsque ad Christi comprehensionem: secundam vsque ad crucis gestationem: tertiam vsque ad mortem. In hac igitur disputatione, quæ primam partem continet, tria potissimum mysteria declaranda occurrunt, scilicet venditio Christi, Iudæque crimen, sudor sanguinis, quem orans in horto passus est, ac denique quomodo à Iudæis fuerit comprehensus. In quibus mysterijs exponendis non solum dicemus, quid Christus passus fuerit (quod videtur nostri instituti propriū) sed etiam, si oportuerit, ut res tota magis illustretur interdum declarabimus, quid Christus fecerit, loquutusve sit.

SECTIO I.

Quam ob causam, & quo pretio Iudas Christum vendiderit.

Primo supponendum est ex historia Evangelica, Iudam Christum vendidisse, ut constat ex verbis illis Matth. 26. *Tunc abiit vnus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad Principes Sacerdotum, & ait, Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam?* Ex quo loco coniectare possumus Iudam pepigisse cum Iudæis de Christo tradendo pridie ante noctem cœnæ. Vtenim ex eo loco constat, biduo ante Pascha Principes, & Pharisei concilium coegerunt, ut de Christo capiendū, & interficiendū deliberarent. Narrat autem statim Matth. Iudam, cū aggre tulisset factum illud de muliere, quæ in Bethania effudit vnguentum super caput Iesu, abiisse ad Principes sacerdotum. Hinc ergo intelligi potest iuisse ad conciliū, in quo erant congregati, atque ita illo eodem die de tradendo Christo pepigisse.

Dices, Ergo die Martis vendidit illum; quia ille erat dies biduus ante Pascha, quod die Iouis ad vesperam incipiebat, non ergo factū est hoc pridie ante cœnam. Respondetur, si solum consideremus literā Evangelij, potuisse hoc modo exponi, tamē adiuncta Ecclesiastica consuetudo, & traditio declarat illud biduum dictum esse respectu diei festi, qui die Veneris celebrabatur, atque adeo factum Iudæ contigisse die Mercurij, & in eodem fuisse coactum conciliū Iudæorum aduersus Iesum. Nam propter hanc causam dies Mercurij inter dies, qui spectant ad passionē Domini, numeratur: quia in eo cepit pati Christus, cum in eo venditus sit, & ideo etiam apud cōplures fuit antiqua consuetudo ieiunandi feria quarta in honorē passionis Dñi, ut constat ex Aug. epi. 86. Sed rursus dices, Matthæus narrat Iudam vendidisse Christum statim post cœnam factam in Bethania: constat autem ex Ioan. ca. 12. cœnam illam factā esse sexto ante pascha die, ergo venditio Iudæ antea etiam facta est.

Non defuerunt qui dicerent, cœnam illam, & vñtionem, de qua loquitur Ioannes, esse diuersam ab ea, de qua loquitur Matthæus; & ita posse diuerso tempore celebrari, alteram sexto die ante Pascha, altera m

Obiectio.

Responsio.

Quoniam
die Iudas
Christum
vendidit.

August.
Obiectio.
Ioan. 12.

Matth. 26.
Iohann. 12.

alteram biduo. Nam etiam videntur in diuersis domibus celebrata: Matthaeus enim ait, Christum cenasse in domo Simonis leprosi: Iohannes vero significat cenasse in domo Marthae, aderant enim Lazarus, & Maria, & Martha ministrabat, non est autem verisimile ministrasse in aliena domo. Item Matthaeus dicit feminem illam vixisse caput Iesu, Iohannes vero ait Mariam vixisse pedes: apud Matthaeum discipuli indignantur, apud Iohannem solus Iudas: & iuxta hanc sententiam facilis est responsio ad obiectionem, scilicet cenam narratam à Matthaeo. contigisse biduo ante Pascha: quam vero narrat Iohannes antea celebratam, fuisse diuersam. Hæc fuit sententia Origenis. tract. 35. in Matth. & eandem indicat Chrysostomus. 81. in Matt. & clare Euthymius. suo. c. 62. in Matt. & hanc sententiam sequutus est Cæsar Baronius in Annalibus, anno 32. & 34. eamque ex Euangelio colligi existimat.

Orig.
Chrysost.
Euthym.
Cæs. Baron.

Sed leui fundamentum motus est, quia neque Matthaeus neque Marcus scripserunt cenam illam factam esse biduo ante Pascha, sed cum narrare inciperent conciliium Iudæorum illo die factum, & deinde narratur essent proditorem Christi, quam in eo concilio Iudas fecit, per recapitulationem interposuerunt, quid

Responsio.

ante paucos dies gestum esset in illa cena, vt occasione indicaret, quod Iudas indignatus, & ad Christum prodendum impulsus est. Vnde neque etiam dicunt Iudam statim post illam cenam abiisse ad prodendum Christum: sed finita narratione vnctionis, quam interposuerant, reuertuntur ad historiam narrationem, quam aggressi erant. Deinde tot sunt circumstantiæ similes in vtraque cena, & vnctione, vt non sit verisimile diuersas fuisse præsertim cum contrariæ coniecturæ non repugnent eidem cenæ. Nam illa de diuerso tempore iam reiecta est: alia vero de diuersa domo non cogit: tum quia Chrysostomus. homil. 64. in Iohann. refert multos sensisse cenam quam narrat Iohannes, non fuisse factam in domo Lazari, potuit enim Martha, vel ex magna ad Christum deuotione, vel propter cognationem, & familiaritatem aliquam cum Simone in domo eius ministrare. Tum etiam, quia Theophylactus in Matth. refert illum Simonem fuisse Patrem Lazari, & Marthæ, quod etiam refert Nicephorus. li. 1. Hist. cap. 17. Reliquæ coniecturæ faciliores sunt: non enim oportet, vt singuli Euangelistæ singula narrent, sed satis est, vt ea quæ referunt, inter se non pugnent: non pugnant autem quod eadem mulier in eadem cena vnxit pedes, & caput, & quod Iudas cepit indignari, & postea alij discipuli eum imitari sint, quamuis fortasse non eadem intentione, vt Chrysostomus dixit. Et eadem responsio est ad cætera, quæ obijci solent, vt egregie obseruauit Augustinus. quæ præcipuus author est huius sententiæ lib. 2. de consensu Euangeliorum. c. 79. quæ sequuti sunt Anselmus. Matth. 26. & Rupertus. lib. 10. in Iohannem, & eam videtur tandem tenuisse Chrysostomus. hom. 64. in Iohannem. dum Matthæum cum Iohanne concordare nititur, & eandem sequitur Hieronymus. Matth. 26. qui attente est legendus, nam initio videtur distinguere mulierem, quæ vnxit pedes Domini ab ea, quæ vnxit caput. Sed quidquid sit de eius sententia quoad distinctionem personarum, (de quo alias) tamen non distinguit has cenas in Bethania factas, & narratas à Matthaeo & Iohanne, vt euidenter patet ex sequentibus, imo in priori distinctione non videtur agere de vnctione pedum, quam narrat Iohannes, sed quam narrat Lucas. c. 7. quæ sine dubio fuit diuersa, & antea facta est. Denique hanc sententiam sequuntur Caietanus. Iansenius. Toletus. & alij, & iuxta illam facile patet solutio ad obiectionem factam, nimirum Iudam non vendidisse Christum eo die, quo cena facta est. Quia licet immediate post illam narretur, non oportet res eodẽ ordine gestas esse, quo narrantur.

Chrysost.

Nicephorus.
Theophyl.

Augustinus.
Anselmus.
Rupertus.
Chrysostomus.

Hieronymus.

Christus à
Iuda vendi
cur passus
est.

Secundo dicendum est de causa huius venditionis, quæ inquiri potest, vel ex parte Dei, vel ex parte Iudæorum, aut ex parte Iudæ. Ex parte quidem Dei, cur permisit Christum à Iuda vendi. Ad quod re-

spondendum est, propter eam causam permisit vendi, propter quam permisit comprehendere, flagellari, & crucifigi. Quam Paulus ad Romanos. 8. vno verbo complexus, dixit, *Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Itaque inter alia voluit Christum pro nobis hoc genus iniuriæ, infidelitatis, & ingratitude perpetui, vt & nos doceret similia mala patienter ferre, & vt specialem modum tristitiæ, & doloris, quem talis proditio causare poterat, ad satisfaciendum pro nobis assumeret. Vnde de hoc afflictionis genere scriptum est Psalmo 40. *Homo pacis mee, in quo speraui, qui edebat panes meos, magnificauit super me supplantationem.* Vbi Augustinus & Hieronymus de Iuda hoc interpretantur, & poterant verbum illud *panes meos*, quo dicunt esse indicatum mysterium Eucharistiæ, cuius proditor Iudas particeps fuit, vt in materia de Eucharistia latius dicendum est. Et eodem modo exponunt verba illa Psalmo 54. *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem iram eius, & si is, qui oderat me super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsit an ab eo, tu vero homo vnanimis, dux meus, & norus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulauimus cum consensu, &c.*

Roman. 8.

Psal. 40.

Augustinus.
Hieronymus.

Psal. 54.

Rursus ex parte Iudæorum inquiri potest, non quidem, quid eos impulerit, vt Christum comprehendere cuperent, (nam satis notum est ex Euangelio, inuidia, & odio motos esse) sed specialiter quid eos mouerit, vt pecunijs emerent, quem quotidie in templo, vel in ciuitate suo arbitrio, sine difficultate vlla poterant comprehendere. Sed huius rei causam aperuerunt etiam Euangelistæ: Marcus enim sic inquit capit. 14. *Quærebant summi Sacerdotes, & Scribæ, quomodo eum dolo tenerent, & occiderent.* Lucas vero addit, *Timebant vero plebem.* Itaque sicut timebatur illum occidere in die festo, ne tumultus fieret in populo, ita etiam timebant publice, & coram plebe eum comprehendere, ne heret seditio, & ne fortasse multi eum defendere conarentur. Propter hanc ergo causam quærebant opportunitatem, vt in loco securo, & remoto eum caperent, atque in iudicio lifierent & tumultum, ac plebem contra eum excitarent, priusquam se tueri, aut à discipulis, amicisque defendi posset. Ad hoc ergo caute præstandum suam industriam, ac diligentiam Iudas promissit, & propterea gauisi sunt Iudæi, pecuniamque ei sponderunt. Addi etiam potest timuisse Iudæos, ne Christus eorum cogitata cognoscens fugeret, seque occultaret. Nam capit. 11. inquit Iohannes, *Iudæos ad inuicem colloquentes dixisse: Quid putatis, quia non veneris ad diem festum? Dederant autem Pontifices, & Pharisei mandatum, vt si quis cognouerit, ubi sit, indices, vt apprehendant eum.*

Iohann. 11.

Denique ex parte Iudæ quid ipsum impulerit ad vendendum Christum, non desuerunt quidam hæretici Caiiani appellati, qui dicerent: Iudam benedixisse vendendo Christum, vel quia Christus legem peruerterat, quod Iudas impedire voluit, vel certe, quia Christum perfecte cognouit, & ex perfecta cognitione veritatis eum prodidit zelo generis humani, quod cognouit non posse saluari, nisi per Christum, nec Christum potuisse mori, nisi ab ipso prodideretur. Ita fere refert Irenæus. lib. 1. contra Hæreses. c. vlt. & Tertullianus. lib. de præscriptionibus aduersus hæreticos, c. 47. Epiphanius. hæres. 38. Possunt autem hi hæretici in confirmationem sui erroris adducere verba illa Christi. *Quod facis, fac citius.* Nisi enim bene operaretur, non eum Christus ad operandum impelleret.

Irenæus.

Tertullianus.

Epiphanius.

Iohann. 13.

Sed repugnant euidentibus scripture testimonijs: passim enim in Euangelio hoc Iudæ peccatum damnatur, & Christus dixit, *Va homini illi, per quem filius hominis tradetur, bonum erat ei si natus non fuisset homo ille,* Matth. 26. & apud Iohannem c. 13. *Vos mundi estis, sed non omnes, sciebant enim, quis esset qui traderet eum, & ibidem. Cum diabolus misisset in cor, vt traderet eum Iudas, & intra. Et post buccellam introiuit in eum Sathanas, &c.*

Marc. 26.

Iohann. 13.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

Exi.

uit continuo. Denique isti haretici priores ipso Iuda esse videntur. Ille enim peccatum suum confessus est & agnouit, dicens: *Peccavi tradens sanguinem iustum.* Quibus verbis etiam rationem sui peccati agnoscit, quod nimirum contra omnem iustitiam, vtrum innocentem, ac sanctum prodiderit. Quamquam (vt notauit Leo Papa ser. 1. de Passione) non totam grauitatem sui peccati declarauit: in quo aliud peccatum suae infidelitatis indicauit, non enim peccauit solum tradendo hominem iustum, sed etiam tradendo ipsum filium Dei, quem ille non satis agnoscebat, nec credebatur.

Auaritia causa Iudae Christum vendit. Dicendum est ergo, Iudam propter avaritiam Christum vendidisse. Hæc est communis sententia omnium Patrum quam colligunt, tum ex eo, quod Matth. & Marcus antequam narrent hanc Iudæ proditionem, interponunt indignationem eius ob vnguentum effusum super caput Iesu. Quam ortam fuisse ex auiditate pecuniæ, declarauit Ioannes illis verbis: *Non quia de egenis perseuebat ad eum, sed quia fur erat.* Vnde colligunt ex eo die machinatum esse Iudam, quomodo Christum venderet, vt illam iacturam relarciret. Tum etiam quia hanc mentem suam satis ipsemet expandit illis verbis: *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam?* Vnde Augustinus enarrat Psalm. 63. *Auaritia, quæ captiuauit discipulum commitem Christi, captiuauit & militem custodem sepulchri: & Chrysost. hom. 64. in Ioannem inquirens, cur Christus dispensatorem pecuniæ fecerit eum, quem furem, & avarum esse non ignorabat, dicit Christum hoc permisisse, vt maius malum vitaret, scilicet, vt cupiditas, & avaritia eius inde expleri posset, & ita tolleretur ei proditionis occasio. Quam rationem attigit etiam Euthym. super cap. 12. Ioannis. Quæ tamen hoc sensu accipienda est, quod tanta fuerit cupiditas Iudæ, vt expleri non potuerit illi, quæ furabatur, nisi etiam magistrum suum venderet. Et ita sunt intelligenda verba, quæ subdit Chrysost. *Neque enim poteram dicere pecuniarum id cupiditate fecisse, sufficiens enim oculi esse debebat, qui eius satisfacerent cupiditati, sed sola malitia.* Quod enim intendit negare Iudam hoc fecisse cupiditate pecuniæ: sed solum non fuisse talem cupiditatem illam, quæ aliquam vel humanam posset excusationem habere, erat enim nimis effrenata cupiditas, & ex ingenti malitia orta. Quam porro admixtam avaritiæ malitiam significare volens Leo Papa serm. 8. de passione, inquit: *Impius Iudas maluit minister esse diaboli, quam Apostolus Christi, quem non timoris perturbatio deseruit, sed pecunia cupiditate distraxit. Hoc perfidus Iudas inebriatus veneno, dum scit lucrum, peruenit ad laqueum, & tam stulte impius fuit, vt triginta argenteis, & Dominum venderet, & magistrum. Illud vero est considerandum, non fuisse proditum à Iuda Christum, vt occideretur: sed solum quia existimauit fore, vt in exilium mitteretur, aut in carcere detineretur, ne populum commoueret. Hinc enim factum est, vt postea intelliges, Christum damnatum esse à Iudæis, penitentia ductus fuerit referens triginta argenteos, vt narratur Matth. 27. non ergo motus est inuidia aut odio, sicut alij Iudæi, sed avaritia.**

Obiectio. Dices, Qui potuit Iudas qui tot, ac tanta miracula Christi conspexerat, propter solum affectum pecuniæ illum tradere Iudæis? Quidam dicunt, Iudam non credidisse, illa fuisse vera miracula: sed apparentia, & virtute dæmonis facta, quod sentit Hieronym. Matth. 26. Vel dici potest, quamuis crediderit miracula esse vera: non tamen cognouisse, nec credidisse Christum esse Deum, sed solum virum iustum & sanctum, hoc enim tam euident illi erat ex dictis, & factis Christi, vt aliud sibi persuadere non potuerit, vt postea ipsemet confessus est, dicens: *Tradens sanguinem iustum: eccecatu tamen passione, & avaritia ipsum prodidit. Ad quod eo facilius induci potuit, quo & indignatus erat ex prior factis, & non æ-*

Leo Papa. stimauit tantum nocumentum fuisse Christo infensum, vt dictum est. Quamquam autem ille iustum esse Christum crederet, cum aut ad Phariseos est locutus, vt eum proderet, grauisime mentitum esse credendum est (quod est nouum peccati genus. (Vt. n. factum suum excusaret, & probabile Iudæis faceret, necessarium illi fuit Christum accusare, & dicere se zelo legis moueri ad illum tradendum, cuius mores expertus erat, neque ferre poterat, &c. Iansen. in Con. c. 128.

Tertio dicendum de pretio, quo Iudas Christum vendidit, de quo solus Matth. scripsit fuisse triginta argenteos. Circa quod duæ occurrunt dubitationes. Prima est, quæ fuerit illa pecunia quantitas, si eam iis mensuris, quæ apud nos sunt in vsu, metiamur. Secunda, quomodo veritas non exacte responderit figuræ. Nam Patriarchæ Ioseph venditio figura fuit venditionis Christi, ille autem tantum viginti argenteis venditus legitur Gen. 37.

Circa primum, magna est opinio diuersitas quas late refert Iansen. c. 128. Concord. quarum breuius summa est, quosdam asseruisse illos argenteos eiusdem valoris fuisse cum nostris, quos Hispani *reales* vocant. Ita sentit Rupert. lib. 10. in Matth. qui ait, Iudam solitum fuisse furari decimam partem eorum quæ habebat in loculis, & ita ceptis hinc triginta denariis, recuperasse decimam partem trecentorum denariorum, quibus vnguentum vendi poterat, quam sibi periisse indigne ferebat.

Secunda opinio est, vnumquemque argenteum illorum habuisse valorem decem denariorum, seu argenteorum nostrorum, atque ita vendidisse Christum trecentis illis denariis, quibus vnguentum vendi poterat. Ita Lyran. Matthæi 26. Sed hæc dicta sunt sine fundamento.

Tertia ergo opinio Iansenij est valorem argentei fuisse quatuor argenteorum ex nostris, atque adeo triginta argenteos æquiualluisse duodecim scutis argenteis, seu quindecim florenis, seu centum, & viginti argenteis ex nostris: hæc enim omnia idem sunt. Fundamentum est, quia *argenteus* substantiue sumptus, idem solet significare, quod *scelus*, vt patet ex lib. 2. Reg. c. 18. & Isai. 7. adiuncta expositione Hieronymi. Ezechiel. 4. & Iere. 32. drachma autem eiusdem fere ponderis, & valoris erat cum nostro argenteo, vt Budæus, & omnes tradunt.

Addit vero idem author ex Budæo libro 5. de assse, probabile etiam esse, argenteum, quo Hebræi utebatur, duas drachmas Atticas pepidisse, & ex iis esse triginta illos argenteos, quibus venditus fuit Dominus, quia et nunc aliqui eorum visuntur Romæ, & Parisiis eius ponderis, & qualitatibus. Quam sententiam sequuntur Francisc. Ribera Amos 8. & Zach. 11.

At vero Cæsar Baronius in Annalibus, in Appendice ad annum 34. aliam excogitauit sententiam, dicens, verum quidem esse hoc pretium solum esse Iudæ in nummis argenteis, qui erant in vsu Iudæorum, quales sunt, qui modo ostenduntur, & creduntur esse ex illis, qui Iudæ numerati sunt à Scribis, & Phariseis, non tamen solos triginta esse numeratos, sed multo plures. Existimat enim argenteum hoc loco significare libram argenteam, quia iuxta Hebræorum traditionem, quam ibi ex Rabinis, & ex Aria Montano refert, hæc vox *argenteus*, licet in Pentateucho significet *scelus*: in Prophetis vero significat *libram*, & verisimile est Matthæum hac significatione vsu esse illa voce, cum prophetiam prædictionem afferat. Et ita iuxta hanc sententiam triginta argenteorum valor fuit fere trecentorum aureorum, Nam vnaquæque libra argentea pendere dicitur quatuor & centum denarios, seu argenteos ex nostris. Preter dicta vero vocabuli obseruationem, nititur potissimum hic author ea coniectura, quod 30. illis argenteis emptus est ager figuli in peregrinorum sepulturâ,

vt con-

Iansen. in Con. c. 128.

Matth. 27.

Genes. 37.

Dubium. Iansen.

Rupert.

Lyran.

Iansen.

Sicili & drachma valor. 2. Reg. 18. Isai. 7. Hieronym. Ioseph.

Budæus.

Franc. Rib. Cas. Bar.

Argentum quid.

Matth. 27. Vt constat Matth. 27. & Act. 1. vbi dicitur ager ille *Em-
pius de mercede iniquitatis*, quo significatur solo illo
pretio emptum esse. Nō est autem verisimile agrum
propē Ierosolymam, quem esse oportuit non exigue
magnitudinis, vt posset capere omnes peregrinos,
quibus Ierosolyma abundabat, potuisse emi mino-
ri pretio, præsertim cum ager ille non ad tempus, id
est, vsque ad annum Iubilæi (vt moris erat apud Iu-
dæos) sed in perpetuum emeretur, eō quod vsui se-
pultura ascribi deberet in posterum.

Tulne cur 12
41.1. Sed (si coniectura vtendum est) obstat huic sen-
tentia alia, quæ apud me maiorem (vt verum fatear)
probabilitatem efficit. Qui enim credi potest, Iudæ-
os tam facile obtulisse trecentos aureos propter o-
pus, quod nullius ferē laboris, vel negotij erat, præ-
sertim cum Iudas nec rogatus, nec quaesitus, sese ad
tradendum Christum obtulerit propensumque o-
stenderit? Vnde Hierony. Matth. 26. hac coniectura
colligit Iudam vili pretio Christum vendidisse. Sed
quæstio vile (inquit) tradens mancipium, in potestate emen-
tium posuit quantum vellent dare. Et ceteri omnes ex-
positores idem sentiunt, illud scilicet pretium fuisse
multo minoris valoris. Quanquam enim dicere
quis posset, Iudæos præ nimio desiderio, quo arde-
bant comprehendendi Christum, facile maximam
pecuniam vim obtulisse: id fieret verisimile, si vel in
opere ipso, vel in proditore aliquam difficultatem
experti essent, eo vel maximè, quod eo tempore de-
cem aurei in maiori pretio, & existimatione habe-
bantur, quam nunc centum.

Responsio. Quocirca non coniecturis, sed propria significa-
tione vocis *argenteus*, quaestio hæc definienda esset:
cum autem vox illa sit valde æquiuoca, & varias
monetas ex argento factas significare soleat, vix po-
test certa ratione definiri, in qua significatione hoc
loco sumenda sit tam in Euangelio, quam apud Za-
char. c. 11. Videtur autem verisimilius argenteum il-
lic significare simplicem aliquam monetam argenti,
quæ tunc erat in vsu, & illam fuisse vel scilum, vel
dimidiam partem sicli, vt tertia, & quarta opinio as-
sererebat. Potuit autem ea quantitas pecuniæ suffice-
re ad emendum agrum in sepulchram peregrinorum,
vel quia non sola illa emptus est, nam licet scriptura
dicat ex illis emptum esse, non tamen affirmat ex
folis illis, vel certe quia non oportebat agrum esse
adeo magnum, quia rari solent esse peregrini, qui in
aliqua ciuitate moriuntur, etiam si magna illorum
multitudo illuc confluat, vt etiam hunc Romæ, &
Compostellæ videre licet. Nam ad sepeliendos pe-
regrinos exiguus locus sufficit, præsertim, quia
(vt dicebam) eo tempore moneta carior erat, quam
nunc sit, quare tunc decem aureis emi poterat a-
ger, qui nunc fortasse non potuisset centum compa-
rari.

Dubium. Ad vltimam dubitationem non defuerunt, qui
in loco Gene. triginta argenteos existimarent esse
legendum. Sed lectio illa nullam habet probabili-
tatem, quia & Hebræi codices habent viginti, & eo-
dem modo legunt omnes codices emendatioris
vulgatæ editionis. Septuaginta etiam interpretes
quoad numerum *viginti* legunt, quamuis quoad
pecuniæ qualitatem non argenteos, sed aureos in-
terpretati sint. Iosephus etiam libr. 2. Antiquit. ca. 3.
numerum viginti retinuit, sed non dicit viginti au-
reis, vel argenteis fuisse venditum, sed viginti mi-
nis, quod longè maius pretium est. Nam vnaquæque
mina sexaginta siclos peridebat, vt constat Ezech.
45. Sed in vtroque erratum est, nam & Hebraica
veritas, & vulgata editio viginti argenteos habet,
& ita esse legendum notauit Hieronym. quaestio-
nibus. Hebraicis in Gen. & Matth. 26. Vbi expresse refellit
translationem septuaginta subdens. Neque enim pre-
tiosior esse poterat seruus, quam Dominus. Ad dubitatio-
nem ergo responderetur, non oportuisse figuram in
Fr. Suarez, tom. 2.

A omnibus conuenire cum re repræsentata. Et addi
potest ex prædictis verbis Hieronymi in hoc serua-
tam esse proprietatem figuræ, quod seruus minori
pretio venditus est, quam Dominus. Addo deni-
que neque hunc pretij numerum relictum esse sine
figura, & prophetia. Nam Exodi 21. pro seruo, aut
ancilla occisis solui præcipiebantur triginta sicli ar-
gentei: vnde Iudæi tanti Christum emere volue-
runt, quantum ab eis seruus aestimabatur. Zachariæ
autem 11. de hoc pretio prædictum erat. Appenderunt
mercedem meam triginta argenteos; id est, cum pro be-
neficijs acceptis gratiam reddere deberent, dede-
runt Iudæi triginta argenteos, vt me traderet. Ita ex-
ponunt Hieron. ibi, & super Matth. Ruffin. in limbo.
Cyril. Ierosolym. cateches. 13. & huius prophetiæ me-
minit Matth. capit. 27. quanquam mutatis verbis, &
non tribuit illam Zachariæ, sed Ieremiæ, quod non
paruam difficultatem multis ingessit, quam variè
expediunt Origen. Hierony. & alii expositores ibi, &
August. libr. 3. de consen. Euangelistarum cap. 7. Sed
illud verisimilius videtur, Euangelistam non po-
tuisse nomen Ieremiæ, sed simpliciter nomen pro-
phetæ: ab aliquo autem additum nomen Ieremiæ in
margine, postea irrepsisse in textum in aliquibus co-
dicibus, non enim in omnibus habetur. Et hæc est
sententia Hieron. quam Iansenius capit. 140. magis
probat, & eandem sequitur Cæsar Baronius in dicta
appendice.

SECTIO II.

*Vtrum sudor sanguineus Christi in horto orantis vē-
rus, ac naturalis fuerit.*

Explicata Christi venditione, quæ legalem cœ-
nam antecessit, explananda sequebantur my-
steria cœnæ: sed quoniam hæc in sequentem to-
mum, vbi mysterium Eucharistiæ explicabimus, à
nobis remittuntur, gradum facimus ad explican-
dum ea, quæ Christo oranti in horto contigerunt:
hæc enim proximè post cœnam subsequuta sunt.
Sic enim habent Euangelistæ, & hymno dicto exierunt
in montem oliueti, qui propē Ierusalem erat, Sabbathi
habens iter, vt dicitur Act. 1. id est, per vnum milli-
distant, tantum enim itineris licebat Iudæis in sab-
bato agere (vt Oecumenius ibi notat) vel sex stadijs
(vt Iosephus tradit libro 6. de bello Iudaico capite
3.) In eo ergo itinere, quantum ex Matthæ, & Marc.
colligi potest, sermonem habuit Christus cum di-
scipulis, in quo & eorum scandalum, & mortem su-
am, ac resurrectionem iterum prædixit, Petroque
asserenti se nullo modo scandalum in eum passu-
rum, quod cum esset negaturus, etiam prædixit,
quamuis iam antea in cœna iterum, atque iterum ean-
dem negationem illi prædixisset (vt August. notauit
libr. 3. de consensu Euangelist. capite 2.) & in eodem
itinere pertransiit Christus torrentem Cedron, qui
per vallem fluit, quæ inter montem oliuarum, & Ie-
rusalem interiacet (vt Ioseph. supra retulit) ac tan-
dem peruenit in villam Gethsemani, quæ erat ad
radices montis Oliuarum (vt Hieronym. refert libr.
de traditionibus Hebræicis) Erat autem ibi hortus
(vt Ioannes refert) in quem ingressus est Iesus cum
discipulis, vt oraret. Tria autem sunt potissima, quæ
ab Euangelistis narrantur facta in illa oratione: pri-
mum, quod cepit Iesus pauere, & cadere, & mæstus esse.
Secundum, orasse ad Patrem illis verbis, Pater si pos-
sibile est, &c. Tertium addit solus Lucas dicens, Et
factus est sudor eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in
terrâ. Quæ verba, quamuis Hilarius libr. 1. de Tri-
nitat. dicat in multis codicibus tantum Græcis, quam
Latinis deesse, & idem significet Hieronym. libr. 2.
contra Pelagian. quatenus solum dicit eam partem
historiæ in multis codicibus Græcis, & Latinis re-
periri.